

Julkaistu aiemmin 27.11.2009 Forssan Lehden Urjalan kulmilta kolumnina

Kertomisen arvoisia tarinoita

Keväällä kappalainen Johan Lampinen kertoi, että hän oli löytänyt kotinsa vintiltä kaksi laatikkoa, jotka saattaisivat kiinnostaa minua. Sain laatikot, jotka olivat olleet entisen nimismiehentalon vintillä monta kymmentä vuotta. Kerron toisesta laatikosta, koska se on nyt mitä ajankohtaisin.

Laatikko oli avonainen matala kortistolaatikko, jossa oli yli 2000 noin 5 x 11 cm kokoisia kortteja. Imuroin isommat sahanpurut ja aloin perehtyä sisältöön. Kävi ilmi, että jokainen kortti kertoi henkilöstä, joka on evakuoitu talvisodan alkaessa Urjalaan.

Syksyllä, kun en muutakaan keinoa keksinyt, ryhdyin kirjoittamaan korttien tiedot taulukkomuotoon. Siinä olikin aikamoinen homma. Jokaisessa kortissa kerrottiin evakuoidun nimi, syntymäaika tai ikä, kotikunta Karjalassa, kotikylä, joskus myös ammatti ja meitä urjalalaisia kiinnostava sijoituspaikka Urjalassa eli kylä ja talo.

Kun sain työn tehtyä, oli mahdollista taulukkomenetelmin tehdä huomioita aineistosta. Olen tiennyt, että Urjalaan tuli talvisodan evakkoina paljon kuolemajärveläisiä, mutta sakkolalaisten suuri määrä yllätti. Kuolemajärveläisiä oli 1066 ja sakkolalaisia 851. Seuraavaksi eniten Vuokselasta 51 ja Terijoelta 20. Loput olivat pienempiä määriä ja osasta puuttui lähtökunta, Joukossa oli myös 13 tamperelaista ja 15 helsinkiläistä. Heti täytynee muistuttaa, että Urjalassa oli ilmeisesti enemmänkin Karjalasta paenneita, mutta tässä keskityn tähän kortistoon.

Yllättävin ja pysähdyttävin havainto oli lasten suuri määrä. Alle kahdeksantoistavuotiaita oli lähes puolet eli 990. Vuosina 1931-1939 syntyneitä oli 449. Nuorin oli Hintikaisen Mauri. Hän oli yhden kuukauden ikäinen, kotoisin Kuolemajärven Kämärältä ja sijoitettiin täällä Honkolan kauppaan. Kolmen kuukauden ikäisiä olivat kuolemajärveläiset Kyllikki Rusi(Menosten Rajoolla), Osmo Kukko(Nuutajärven Ylipyntinki) ja Kouvosen Salme(Nuutajärvi, Harmaa) sekä sakkolalainen Lea Lemmetty(Ikaalan Karjukoski) Alle yksivuotiaita oli 55.

Vanhin oli 93-vuotias Anna Leinonen Sakkolan Tikansaaresta ja hänet sijoitettiin Annulan Kyrölään. Vanhin mies oli Aapro Makkara, 85 vuotta, Sakkolan Volussulasta ja hän sai kortteerin Urjalankylän Tursankankaalta.

Karjalan evakot tulivat joulukuun alkupäivinä pääasiassa junalla, mutta myös omin hevosin. Urjalan asemalla, Hanhisuolla ja Matkussa heidät purettiin vaunuista ja siirrettiin eteenpäin sijoituspaikkoihin. Urjalassa osa kouluista lopetti toimintansa ja majoitustiloina olivat Halkivahan 14, Honkolan 18, Menosten 32, Nuutajärven 41, Vahosten 37 sekä kutomakoulu 15.

"Nuutajärven koulu Kajander" mainitaan myös isomummoni 65-vuotiaan Josefiina Mäkeläisen sijoituspaikkana.

Karjalaisten tulo mullisti myös monien talojen elämän. Kaikki asumiskelpoiset ja osa kelvottomistakin tiloista otettiin käyttöön. Urjalankylään(sisältää myös Tusan) tuli 312, Nuutajärvelle 247, Hakkilaan 240, Menosiin 178, Honkolaan 162, Huhtiin 146, Laukeelaan 138, Kehrolle 125 ja Halkivahaan 105 ja lisäksi muihin kyliin pienempiä määriä. Erikoista oli, että Hakkilan kohdalla mainittiin vain sijoituskylä, ei ollenkaan sijoitustaltoa, kuten muiden kylien kohdalla.

Esimerkiksi Urjalankylässä tulijoita sijoitettiin 47 taloon. Pyrittiin siihen, että perhe pääsi aina samaan paikkaan ja samaan pitäjän ja kylän ihmisiä lähelle toisiaan. Sijoituspaikkana mainitaan myös siirtoväen sairaala. Osasiko joku kertoa, missä se mahtoi täällä toimia. Joitakin sijoitettiin kunnalliskotiin.

Lähtö tuli nopeasti, mukaan sai ottaa sen mitä jaksoi kantaa eli pääasiassa parin päivän muonan ja vaatteita. Meidän nykyajan ihmisten on vaikea eläytyä lähtemään joutuneiden asemaan. Yleensä tulijat otettiin täällä hyvin vastaan, mutta valintaakin tehtiin, ketä taloihin otettiin.

Jos jotakuta kiinnostaa, keitä hänen kotitalossaan Urjalassa tuolloin oli sijoitettuna, osaan joiltakin osin vastata. Minusta on tärkeää, että tuon ajan kokemukset saataisiin talteen ja siksi toivon saavani kertomuksia, lyhyitä tai pitempiä,

Maanantaina on kulunut 70 vuotta talvisodan syttymisestä, joka mullisti karjalaisten, hämäläisten eli meidän kaikkien suomalaisten elämän ja tulevat kohtalot. Kortistolaatikon jokainen kortti kertoo yhden ihmisen alkuvaiheet tässä myllerryksessä. heitäkään ei saa unohtaa: äitejä lapsineen ja tutusta elämänpiiristä poissysättyjä vanhuksia. Jokaisen tarina on kertomisen arvoinen.

Seppo Pirhonen